

Nehéz természetesen a deklinációs rendszer is és ezért sokat kell vesződni a hallgatókkal, amíg beidegzik. A legritkább alakokat persze nem kell nagyon gyakorolni.

Az olaszoknak nagy nehézséget okoz a genitívus és a datívus ragja, valamint a suffixumok térszemléleti jellege: *ban, nak, ról, ről* és átvitt természetű használata, amelyeket nem tudunk mindig összhangba hozni az olasz prepozíciók átvitt értelmű használatával, pl. *beszélek valakiről* — *parlo di qualheduno*.

Nem ad sok szabályt, hanem inkább példát, melyből a tanuló kiérzi a szabályt s amelyet inkább beidegez, semmint külön magol.

Nagy értéke, hogy szerző a szemelvényeket nemcsak a klasszikusoktól (Jókai, Gárdonyi), hanem a népies íróktól, sőt ma is élő íróktól veszi (Ady, Zilahy, Nyíró, Szabó, Tamási, Mécs, Babits). Az olasz írók közül Pascoli, Goldoni, Fogazzaro jutnak szerephez.

Nagyon érdekes, hogy az egy évre tervezett anyag elvégzése után már nagyobb összefüggő olvasmányokat könnyű szerrel fordítanak a tanulók, ilyenek: Jókai: Szabad rablás, Gárdonyi: Haragosok, Zilahy: Az ezüst szárnyú szélmalom, Nyíró: A vérlátó legény, Tamási: Kivilágított fapiac.

A magyar szöveg mellett félhasábosan található a szöszedet. Teljesen feleslegesnek tartjuk azonban a történeti mult (146—147. lap) táblázatos feltüntetését. Ez még ha nem tanítjuk is, zavarólag hat. Igen ügyes a 180. és következő oldalakon található szórendi magyarázat.

Nagy értéket jelentenek a munkában található színes fametszetek, amelyek főleg a névutók begyakorlásánál könnyítik a tanuló munkáját. Ezeket a fametszeteket szerző ötlete és útmutatása alapján *Buday György* készítette.

Tóth László munkája azáltal, hogy a magyar nyelvet az eddigi hibás indogermán rendszertől eltérően tanítja, korszakalkotó a magyar nyelvnek idegen ajkúak számára való tanításában. Miként Häckel rendszerét (Tanuljunk könnyen, gyorsan németül) más nyelvekre is átdolgozták, akként megérdemelné Tóth László módszere is, hogy azt a külföldi magyar nyelvi tanításban az olaszokon kívül más nemzeteknél is hasznosítsuk.

Gauder Andor.

Hamvai Vilmos: A tanulók lélektani megfigyelése és vizsgálata. Bp. 1928. 19. l. Különlenyomat a „Budapesti Polgári Iskola” 1937—38. 3—4 és 1938. 2. számaiból.

A korszerű pszichológia eredményein felépült és gyakorlati tapasztalatokkal teljesen átszőtt könyv elsősorban a hivatását végző pedagógus részére készült. A tanulók megfigyelésére alkalmazott lélektani módszer ismertetése és tudományos boncolgatása helyett főleg arra törekszik, hogy olvasóit megtanítsa pszichológusként gondolkodni. Bár a lélektani megfigyelés és vizsgálat is végeredményben pedagógiai célt szolgál, amennyiben a lelki diagnózist felállítva a nevelői ráhatást eredményesebbé teszi, mégis a megfigyelő pszichológus és a pedagógus módszere élesen különbözik. A pedagógus segítőleg beavatkozik a gyermek életébe, jóakaró útbaigatásokat ad stb. A pszichológus pedig igyekszik észrevétlen maradni és egypár közömbös, jóindulatú megjegyzéssel oszlatja el a növendék gátlásait, vetteti le az iskolának szóló álarcot, álmagatartást.

A megfigyelést nem szabad a véletlenre bízni, a kivitelét pedig az egyéni ötletességre, hanem tervszerűen kell dolgozni és felhasználni a modern lélektan

eszközeit. Sajnálatos, hogy a bíró, az orvos, az iparos és a lelkész stb. kiterjedten alkalmazza a pszichológia segítő eszközeit, éppen csak a pedagógiában, (ahol pedig nézetünk szerint a főtere lenne) nem jut a pszichológiának a jelentőségéhez méltó szerep. Az író ezután részletesen foglalkozik a fő megfigyelési pontokkal a következő csoportok szerint: testi fejlettség, környezet, ismeretek és különös érdeklődési irány, értelmi fejlődés, érzelmi és akaratilag fejlettség. Különösen érdekesek ma, a szociális problémák korában, a környezeti-vizsgálatra vonatkozó fejtegetések. A pedagógus előtt bontakozik ki legteljesebben a környezet és a szociális helyzet nagy hatása. Egész más a gondolatvilága, a munkatempója a falusi gyermeknek, mint a városinak. Vagy pl. gyorsabb felfogású a jómódú gyerek és lassabban is fárad el, mint a külváros pincének szegény kis kövirága. Az egyke, ill. a sok testvér pedig a jellemképződést és a szociális érzéket befolyásolja döntően. Bennünket, pedagógusokat egész közelről érint az értelmi fejlettség vizsgálata is. Az író a megfigyelési szempontokon kívül egy csomó egyszerű és bevált vizsgálati módszert és tesztet is közöl. Befejezésül a fejtegetések keresztülvitelére és a megfigyelési lapok vezetésére ad tájékoztatásokat a szerző.

Hamvai Vilmos könyve a pszichológia tudományos eredményeinek alapján készült, az író több éves gyakorlati pedagógusi tapasztalatain szűrődött át. Stílusa jó, a megfogalmazása világos. Készséggel ajánljuk a nevelői társadalomnak.

Sólyi Antal.

LAPSZEMLE.

A Cselekvés Iskolája. VI. évf. 1937—38. 1—10. szám.

Dr. Várkonyi Hildebrand: Nevelés és gyakorlati lélektan. Akarás és indítékok. Érzelmi nevelés.

Az akarásfolyamat mozzanatai: a) sajátos, benső hozzájárulás, b) ehhez kapcsolódó elhatározás, c) megvalósítás. Az akaratnak mind az indítékokra, mind az elhatározásra ki kell terjednie. Vizsgálja az elhatározást segítő és gátló indítékokat. Az érzelmek nevelésének célja az önuralom. Az érzelmi élet rendetlenségeit és túlzásait van hivatva rendszabályozni. A nevelésnek arra kell törekednie, hogy munkáját a személyiség önnevelése tetőzze be. Az érzelmek nevelésében nagy szerep jut a környezetnek. Állandó szabályok keresése helyett, a gyermek bizalmát kell megnyernünk. — (1—2. sz.) *A félelem* a gyermekkor érzelmi állapotainak egyik legősibb és legjellegzetesebbike. A félelemben összefonódó elemek: a) ismereti (a baj tudása), b) törekvési (menekülés) és végül c) a hozzáfűződő érzelmi elem. A félelem, a gyermek fejlődési fokának megfelelően, különféle jelentkezik. A kis gyermek fél a szokatlan jelenségektől, a sötétségtől. Igyekezünk tehát távol tartani tőle a félelmet eredményező ingereket. Tartózkodjunk azonban a félelemtől való erőszakos le szoktatástól (pl. vízbe dobni, hogy ne féljen.) A félelem pozitív nevelői oldalait: az óvatosságot, előrelátást, bátorságot, az önlegyőzés lehetőségeit természetesen ki kell aknáznunk. Az ifjúkor féleltségének oka az önbizalom hiánya, hiúág, tapasztalatlanság stb. Leküzdhetjük, ha tevékenységre nevelünk, ha a családban és intézetben bizalmas légkört teremtünk. (3—4. sz.) *A dac pedagógiája.* A haraggal, mint lélektani jelenséggel különféle elméletek foglalkoznak (Mac Douall James—Lange-féle, H. Winkleré stb.) A dac korszakai: a gyermek harmadik életéve és a serdülés kora. A jellem és az érzület kialakításában fontos szerep jut a dacnak. Egyes dacos komplexek u. i. a felnőtt korba is átmehetnek. Célunk az önuralom, a magasabb rendű alkalmazkodás biztosítása. Ez utóbbi azonban nem érhető el a gyermeki dac meg-